

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, XXX.
[...] (2012) XXX draft

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Kipras 2012. gada valsts reformu programmu

**un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras stabilitātes programmu 2012.-
2015. gadam**

Ieteikums

PADOMES IETEIKUMS

par Kipras 2012. gada valsts reformu programmu

**un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Kipras stabilitātes programmu 2012.-
2015. gadam**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes 1997. gada 7. jūlija Regulu (EK) Nr. 1466/97 par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulu (EK) Nr. 1176/2011 par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību², un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu³,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas⁴,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

apspriedusies ar Ekonomikas un finanšu komiteju,

tā kā:

- (1) Eiropadome 2010. gada 26. martā atbalstīja Eiropas Komisijas priekšlikumu sākt jaunu nodarbinātības un izaugsmes stratēģiju — „Eiropa 2020” —, kam pamatā būtu ciešāka ekonomikas politikas koordinācija, pievēršot uzmanību galvenajām jomām, kurās jāīstojas, lai palielinātu Eiropas ilgtspējīgas izaugsmes potenciālu un konkurētspēju.

---

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

² OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.

³ COM(2012)308 *final*.

⁴ P7_TA(2012)0048 un P7_TA(2012)0047.

- (2) Padome 2010. gada 13. jūlijā pieņēma ieteikumu par dalībvalstu un Savienības vispārējām ekonomikas politikas pamatnostādņēm (2010.–2014. gads), savukārt 2010. gada 21. oktobrī — lēmumu par dalībvalstu nodarbinātības politikas pamatnostādņēm⁵, kas kopā veido „integrētās pamatnostādnes”. Dalībvalstis tika aicinātas ņemt vērā šīs integrētās pamatnostādnes savā ekonomikas un nodarbinātības politikā.
- (3) Padome 2011. gada 12. jūlijā pieņēma ieteikumu par Kipras valsts reformu programmu 2011. gadam un sniedza atzinumu par Kipras atjaunināto stabilitātes programmu 2011.-2014. gadam.
- (4) Komisija 2011. gada 23. novembrī pieņēma otro gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot otro Eiropas *ex-ante* un integrētas politikas koordinēšanas pusgadu, kas balstās uz stratēģiju "Eiropa 2020". Komisija 2012. gada 14. februārī, balstoties uz Regulu (ES) Nr. 1176/2011, pieņēma Brīdinājuma mehānisma ziņojumu⁶, kurā tā noteica Kipru kā vienu no dalībvalstīm, kurai tiks veikts padziļinātais pārskats.
- (5) Eiropadome 2012. gada 2. martā apstiprināja prioritātes, lai nodrošinātu finansiālo stabilitāti, fiskālo konsolidāciju un rīcību izaugsmes palielināšanai. Tā uzsvēra vajadzību īstenot izaugsmi veicinošu fiskālo konsolidāciju, atjaunot normālus aizdevumu nosacījumus ekonomikai, sekmēt izaugsmi un konkurētspēju, risināt bezdarba problēmu un krīzes sociālās sekas un modernizēt valsts pārvaldi.
- (6) Eiropadome 2012. gada 2. martā arī aicināja dalībvalstis, kuras piedalās paktā "Euro plus", savlaicīgi nākt klajā ar savām saistībām, lai tās varētu iekļaut minēto valstu stabilitātes vai konverģences programmās un valstu reformu programmās.
- (7) Kipra 2012. gada 7. maijā iesniedza savu stabilitātes programmu, kas attiecas uz 2012.–2015. gadu, un 2012. gada 10. maijā – savu 2012. gada valsts reformu programmu. Abas programmas izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību. Komisija arī padziļinātajā pārskatā saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu ir novērtējusi, vai Kipru ir skārusi makroekonomikas nelīdzsvarotība. Komisija savā padziļinātajā pārskatā⁷ secināja, ka Kiprā iekšēju nelīdzsvarotību izraisa banku nozare un uzņēmumu parādsaistības, kā arī tās fiskālās dinamikas un konkurētspējas ārējā un iekšējā nelīdzsvarotība, lai arī tā nav pārmērīga.
- (8) Pamatojoties uz 2012. gada stabilitātes programmas novērtējumu saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, Padome uzskata, ka stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomiskais scenārijs 2012.-2014. gadam ir optimistisks. Lai arī šis scenārijs ietver izaugsmes perspektīvu būtisku samazinājumu, stabilitātes programmas budžeta prognožu pamatā esošais makroekonomiskais scenārijs joprojām ir pakļauts negatīviem riskiem, jo īpaši attiecībā uz iekšzemes pieprasījuma attīstību 2012.-2013. gadā. Programmā izklāstītās budžeta stratēģijas mērķis ir līdz 2012. gadam novērst pārmērīgu budžeta deficītu un līdz 2014. gadam sasniegt budžeta vidēja termiņa mērķi (VTM), kā arī 2015. gadā palikt pie VTM. Programmā apstiprināti iepriekšējie līdzsvarota budžeta VTM strukturālā izteiksmē,

---

⁵ Padomes 2012. gada 26. aprīļa Lēmums 2012/238/ES.

⁶ COM(2012)68 *final*.

⁷ SWD(2012)152 *final*.

kas pienācīgi atspoguļo Stabilitātes un izaugsmes pakta prasības. Pārmērīgā budžeta deficīta plānotajā novēršanā tiek ievērots termiņš, kāds noteikts Padomes ieteikumā, kas ir sniegts 2010. gada 13. jūlijā pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras kontekstā. Pamatojoties uz (pārrēķinātu) strukturālo deficītu⁸, plānotie vidējie gada fiskālie pasākumi 2011.–2012. gada periodā atbilst Padomes ieteiktajiem 1,5 % no IKP. Plānotā virzība tuvāk VTM sasniegšanai 2013. gadā ir pietiekama, jo gan saskaņā ar Komisijas 2012. gada pavasara prognozēm, gan stabilitātes programmu tā ir augstāka par Stabilitātes un izaugsmes paktā noteikto kritēriju, proti, 0,5 % no IKP. Valsts izdevumu pieaugums, ņemot vērā diskrecionāros ieņēmumu pasākumus, 2013.–2014. gadā atbilst Stabilitātes un izaugsmes paktā noteiktajam izdevumu rādītājam, bet ne 2015. gadā. Saistībā ar programmas budžeta mērķiem pastāv riski attiecībā uz makroekonomisko scenāriju, kas šķiet optimistisks 2012.–2014. gadā, un plānoto konsolidācijas pasākumu 2013. gadā, daļēji paļaujoties uz pasākumiem, kas nav pilnībā konkretizēti. Saskaņā ar programmu parāda attiecība pret IKP, kura 2011. gadā bija 71,6 %, 2012. gadā palielināsies līdz 72,1 %, pirms 2015. gadā tā pakāpeniski samazināsies līdz 65,4 %. Attiecībā uz Stabilitātes un izaugsmes paktā noteikto parāda samazināšanas kritēriju Kipra 2013.–2015. gadā būs pārejas periodā, un programmā izklāstītie plāni nodrošinātu pietiekamu virzību ceļā uz atbilstības nodrošināšanu parāda samazināšanas kritērijam. Taču saistībā ar šo prognozi pastāv riski, ka finanšu sabiedrībām, iespējams, vajadzīgi glābšanas pasākumi.

- (9) Nodokļu administrācija Kiprā nav efektīva, jo ar ieņēmumu iekasēšanu saistītās administratīvās izmaksas ir ļoti augstas. Nodokļu iekasēšana ir salīdzinoši zema. Jo īpaši nodokļu administrācijas izdevumi kā daļa no IKP un administrācijas izmaksas saistībā ar neto ieņēmumu iekasēšanu ir augstas, un tām ir tendence palielināties. Ir nepieciešami pasākumi, lai iedrošinātu pāriet no neoficiāla/nedeklarēta darba un risinātu jautājumu par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Turklāt būtu jāstiprina iniciatīvas par nodokļu efektīvāku iekasēšanu.
- (10) Ņemot vērā Kipras banku iestāžu plašo iesaistīšanos Grieķijas tautsaimniecībā, Grieķijas valsts parāda pārstrukturēšana un grieķu ņēmējiem piešķirto ieņēmumus nenesošo kredītu aizvien lielākais skaits ir negatīvi ietekmējuši banku aktīvu sniegumu, rentabilitāti, kapitālu un likviditātes rezerves. Kipras konsolidētās banku nozares kopējo riska darījumu skaits attiecībā uz Grieķiju ir ļoti augsts. Kipras Parlaments 2011. gada 14. decembrī pieņēma divus likumprojektus nolūkā stiprināt finanšu sistēmas noturību pret banku krīzi. Taču progress saistībā ar to kooperatīvo kredītsabiedrību uzraudzības stiprināšanu, kurās ir veikti aptuveni 40 % no visiem iekšzemes noguldījumiem, līdz šim nav bijis apmierinošs.
- (11) Kipra saskaras ar problēmām saistībā ar valsts finanšu ilgtermiņa stabilitātes nodrošināšanu, jo īpaši pensiju jomā. Lai veiktu reformas savā pensiju sistēmā, Kipra ir īstenojusi divus būtiskus strukturālos pasākumus. Taču, lai arī pieņemtie pasākumi ir būtiski un ticami, Kipras atbilde nav pietiekami ambicioza, lai nodrošinātu sistēmas stabilitāti un piemērotību un ilgtermiņā padarītu to godīgāku. Joprojām ir jāveic pasākumi, lai saglabātu strādnieku nodarbinātību uzņēmumos un atbalstītu faktiskā pensionēšanās vecuma palielināšanu. Attiecībā uz vecāku cilvēku nabadzību Kipra ir

---

⁸ Cikliski koriģēta bilance, neskaitot vienreizējos un pagaidu pasākumus, kuru Komisijas dienesti pārrēķinājuši, balstoties uz programmā ietvertu informāciju un izmantojot kopīgi pieņemto metodiku.

tikai daļēji atrisinājusi jautājumu saistībā ar augsto nabadzības riska līmeni. Taču pieņemtie pasākumi nav pietiekami, lai īstermiņā uzlabotu to pensionāru ienākumu atbilstību, kuriem draud nabadzība.

- (12) Nevienāda attieksme un efektivitātes trūkumi veselības aprūpes nozarē nav novērsti konstruktīvā veidā. Neatkarīgi no pagājušajā gadā sniegtā ieteikuma līdz šim nav iesniegts skaidrs grafiks Valsts veselības apdrošināšanas sistēmas ieviešanai. Tas rada riskus kontrolei un valsts finanšu ilgtermiņa stabilitātei, kā arī sniegto veselības aprūpes pakalpojumu kvalitātei.
- (13) Kipras valdība veica dažus pasākumus, reaģējot uz 2011. gada ieteikumu par darba samaksas indeksāciju (dzīves dārdzības kompensācijas pabalsts), jo īpaši publiskajā sektorā plašākā nozīmē uz diviem gadiem iesaldējot algas. Valdība un sociālie partneri arī vienojās sākt dialogu ar mērķi līdz 2012. gada jūnija beigām pārskatīt dzīves dārdzības kompensācijas pabalstu sistēmu. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, un saskaņā ar valsts normām būtu jāīsteno sistēmas visaptveroša reforma, lai stiprinātu saikni starp reālajām algām un produktivitātes attīstību un sistēmu padarītu taisnīgāku. Tādējādi tiktu sekmēta ne tikai valsts konkurētspēja, bet arī darbaspēka sadale būtu efektīvāka. Lai arī šie notikumi ir pirmie pasākumi pareizajā virzienā, to atbilstība un ticamība ir ļoti atkarīga no tā, cik ambiciozs būs šobrīd notiekošā sociālā dialoga par darba samaksas indeksācijas sistēmas reformu gala rezultāts un cik lielā mērā tas tiks īstenots.
- (14) Makroekonomikas prognožu pasliktināšanās negatīvi ietekmēja Kipras darba tirgu, paaugstinot bezdarba līmeni un lielā mērā palielinot bezdarbu jauniešu vidū. Kipra ir veikusi vairākus pozitīvus pasākumus šīs problēmas atrisināšanai. Šie pasākumi ir būtiski, bet nav pietiekami ambiciozi, jo īpaši izglītības un arodapmācības jomā, kur to īstenošana ir jāpaātrina. Ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, lai rastu risinājumu jauniešu bezdarba problēmai, kā arī pārkvalificētu darbaspēku un celtu tā kvalifikāciju, lai atvieglotu vajadzīgās pārejas darba tirgū, jo īpaši galveno uzmanību vēršot uz tām grupām, kurām ir zems dalības līmenis mūžizglītības pasākumos, piemēram, darbiniekiem ar zemu kvalifikāciju, bezdarbniekiem un gados vecākiem strādniekiem.
- (15) Attiecībā uz pakalpojumu nozari Kipra Pakalpojumu direktīvu transponēja ar horizontāliem tiesību aktiem, kā arī vairākiem nozarei specifiskiem grozošiem normatīviem aktiem. Taču dažās nozarēs (piemēram, mazumtirdzniecība, tūrisms un būvniecības pakalpojumi) nozarei specifiski tiesību akti joprojām nav pieņemti. Dažām reglamentētām profesijām, piemēram, juristiem un arhitektiem, joprojām ir fiksēti tarifi.
- (16) Balstoties uz padziļinātajā pārskatā ietverto analīzi, var secināt, ka Kipru ir skārusi nelīdzsvarotība. Jo īpaši makroekonomikas attīstība saistībā ar tekošo kontu, valsts finansēm un finanšu nozari ir rūpīgi jāuzrauga un steidzami jāpievērš ekonomikas politikas uzmanība, lai novērstu jebkādu negatīvo ietekmi uz ekonomikas funkcionēšanu un ekonomisko un monetāro savienību. Konkrētāk, Kipras ekonomika ir saskārusies ar pastāvīgiem un apjomīgiem tekošā konta deficītiem, ko cenu/izmaksu konkurētspējas pakāpeniskas samazināšanās dēļ rada tirdzniecības apjoma deficīti, valsts finanšu nelīdzsvarotību, kuras ir radījušas ikgadējos deficītus, kas ir palielinājušies, lai arī ekonomika ir atguvusies no lejupslīdes, un pieaugošām privātā sektora parādsaistībām. Jo īpaši nefinanšu sabiedrības savu lielo parādsaistību un zemās rentabilitātes dēļ ir ļoti apdraudētas, kā rezultātā šajā nozarē ir būtiski

palielinājies ieņēmumus nenesošo kredītu skaits. Arī banku nozares lielais riska darījumu skaits attiecībā uz Grieķijas valsts obligācijām un Grieķijas ekonomika ietver būtiskus riskus. Turklāt izaugsmes perspektīvas nav spožas, kas vēl jo vairāk kavē nelīdzsvarotības salīdzinoši lēno novēršanu.

- (17) Kipra ir uzņēmusies vairākas saistības saskaņā ar paktu „Euro plus”. Šīs saistības un 2011. gadā iesniegto saistību īstenošana attiecas uz konkurētspējas uzlabošanu, nodarbinātības līmeņa uzlabošanu, valsts finanšu stabilitāti un finanšu stabilitātes stiprināšanu. Komisija ir novērtējusi pakta "Euro plus" saistību īstenošanu. Šā novērtējuma rezultāti ir ņemti vērā šajos ieteikumos.
- (18) Saistībā ar Eiropas pusgadu Komisija ir veikusi Kipras ekonomikas politikas visaptverošu analīzi. Tā ir izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu un ir iesniegusi padziļinātu pārskatu. Vērtējumā Komisija ņēmusi vērā ne tikai to atbilstību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Kiprā, bet arī to, kā programmās ievēroti ES noteikumi un norādes, ņemot vērā, ka ir jānostiprina Eiropas Savienības vispārējā ekonomiskā pārvaldība, kas panākams, turpmākajos valstu lēmumos ievērojot ES līmeņa norādes. Tās ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1.-7. ieteikumā turpmāk.
- (19) Ņemot vērā šo novērtējumu, Padome ir izskatījusi Kipras 2012. gada stabilitātes programmu, un tās atzinums⁹ ir jo īpaši atspoguļots 1. ieteikumā turpmāk.
- (20) Ņemot vērā Komisijas padziļinātā pārskata un šā novērtējuma rezultātus, Padome ir izskatījusi Kipras 2012. gada valsts reformu programmu un Kipras stabilitātes programmu. Tās ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir jo īpaši atspoguļoti 1., 2. un 7. ieteikumā turpmāk,

IESAKA Kiprai laikposmā no 2012. līdz 2013. gadam rīkoties šādi.

1. Veikt papildu pasākumus, lai 2012. gadā panāktu pārmērīgā budžeta deficīta ilgstošu novēršanu. Stingri īstenot budžeta stratēģiju, ko papildina labi definēti pasākumi 2013. gadam un pēc tam, lai nodrošinātu budžeta vidēja termiņa mērķa (VTM) sasniegšanu līdz 2014. gadam un izdevumu rādītāja ievērošanu, un nodrošināt pienācīgu progresu attiecībā uz parāda samazināšanas kritēriju. Paātrināt pakāpenisku tāda īstenojama daudzgadu budžeta plāna ieviešanu, kuram pamatā būtu saistoša likumiskā bāze un korektīvais mehānisms. Veikt pasākumus, lai stingri kontrolētu izdevumus un pēc iespējas ātrāk īstenotu programmu un uz rezultātiem balstītu budžetu. Uzlabot nodokļu maksāšanu un cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas.
2. Saskaņot kooperatīvo kredītsabiedrību uzraudzību ar komercbankām piemērojamajiem standartiem. Stiprināt reglamentējošos noteikumus finanšu iestāžu efektīvai rekapitalizācijai, lai ierobežotu finanšu nozares pakļaušanu ārējiem triecieniem.

---

⁹ Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

3. Vēl vairāk uzlabot ilgtermiņa ilgtspēju un pensiju sistēmas piemērotību un risināt jautājumu par augsto nabadzības riska rādītāju gados vecāku cilvēku vidū. Likumā noteikto pensionēšanās vecumu pielīdzināt dzīves ilguma palielinājumam.
4. Pēc iespējas drīzāk pabeigt un ieviest valsts veselības aprūpes sistēmu, pamatojoties uz ceļvedi, kam jānodrošina finanšu stabilitāte, vienlaicīgi nodrošinot vispārēju segumu.
5. Uzlabot darbaspēka prasmes, lai stiprinātu viņu profesionālo mobilitāti ceļā uz darbībām ar lielu izaugsmi un augstu pievienoto vērtību. Veikt turpmākus pasākumus, kas paredzēti jauniešu nodarbinātībai, uzsvaru liekot uz norīkojumiem darbā uzņēmumos un pašnodarbinātības veicināšanu. Veikt atbilstošus politiskos pasākumus attiecībā uz pieprasījumu, lai sekmētu jauninājumus uzņēmējdarbībā.
6. Novērst nepamatotus šķēršļus pakalpojumu tirgos, jo īpaši uzlabojot Pakalpojumu direktīvas īstenošanu pakalpojumu nozarēs ar vislielāko izaugsmes potenciālu (tostarp tūrisma nozarē) un atverot profesionālo pakalpojumu sniegšanu.
7. Apspriežoties ar sociālajiem partneriem, un saskaņā ar valsts normām uzlabot konkurētspēju, tostarp ar darba samaksas indeksācijas sistēmas reformu, lai labāk atspoguļotu produktivitātes attīstību. Veikt pasākumus ekonomikas struktūras dažādošanai. Ar izdevumu ierobežošanu koriģēt fiskālo līdzsvaru.

Briselē,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*